

POSUDEK OPONENTA

K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Jméno diplomanta:	Pavel Medlín
Téma práce:	Sporné otázky nutné obrany a krajní nouze v judikatuře
Rozsah práce:	51 stran (od úvodu po závěr, včetně) – cca 82 normostran
Datum odevzdání práce:	10. 5. 2024
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Mgr. Marek Dvořák, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu, náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody

Diplomant Pavel Medlín si pro práci vybral tradiční téma týkající se nutné obrany a krajní nouze jakožto typizovaných okolností vylučujících protiprávnost. Problematiku pojal se zaměřením na sporné otázky těchto trestněprávních institutů v judikatuře českých soudů. Jde o téma, které se – jak sám autor v úvodu konstatuje – těší značné popularitě jak v řadách odborné veřejnosti, tak také v médiích, už protože se často dotýká závažných násilných jednání proti člověku, jeho životu a zdraví. Přestože se jedná o každoročně zpracovávané téma v rámci diplomových prací, je z pohledu oponenta (především co do institutu nutné obrany) nadále velice aktuální, a to i s ohledem na jeho význam pro praxi, sporně vnímané aspekty a čas od času se pravidelně vyskytující diskuse ohledně možné novelizace.

Pavel Medlín navíc téma zúžil právě na sporné aspekty plynoucí z dostupné judikatury, což práci přidává na aktuálnosti a současně toto pojetí umožňuje hlubší rozbor ve vytyčené části. Specifikace tématu na sporné otázky v judikatuře pak také vedla ke znatelnému zvýšení nároků na vstupní údaje a jejich zpracování, diplomová práce tak není pouhým povrchním obecným pojednáním o okolnostech vylučujících protiprávnost (jak tomu u některých diplomových prací bývá). Ba naopak. Autor se nevyhýbá řešení kruciólních teoreticko-praktických problémů, které jsou s instituty krajní nouze a nutné obrany spojeny. Tyto otázky rozebírá v kontextu často vzájemně si protiřečící a během času se měnící judikatury, což není pro zpracování uceleného odborného textu snadné.

Diplomant v práci užívá standardních metod zpracování (deskripce, analýza, syntéza...), vychází z jazykových, teleologických a systematických metod výkladu, které prakticky aplikuje (viz např. na str. 4). Vyzdvihnout je třeba praktický rozměr práce, autor prezentuje dlouhou řadu soudních rozhodnutí, upozorňuje na sporné aspekty a zastává vlastní názory. V diplomové práci použité metody plně odpovídají tématu práce a v úvodu vytyčeným cílům autora.

2. Formální a systematické členění práce; úprava práce; konkrétní připomínky k práci

Diplomant text rozdělil do pěti obsahových kapitol ohraničených nečíslovaným úvodem a závěrem. V práci je obsažen také seznam zkratk. V první kapitole autor obecně hovoří o okolnostech vylučujících protiprávnost, konkrétně se zaměřuje na znak protiprávnosti, na funkci okolností vylučujících protiprávnosti, a dále pak na ty (typizované i netylizované) okolnosti, jimž není pozornost věnována v dalších kapitolách (např. přípustné riziko, oprávněné použití zbraně). Druhá, vnitřně nečleněná, kapitola se dotýká role judikatury v českém právním řádu. V této kapitole jsou správně zakotveny velmi výrazné přesahy do oblasti teorie práva, práva ústavního i práva civilního, neboť pouze tak lze dospět ke srozumitelným závěrům, jaký vlastně fakticky je význam soudních rozhodnutí (především vyšších soudů) v našem právním regionu. Jádrem práce prismatickým oponenta jsou kapitoly třetí a čtvrtá, které se věnují již v názvu diplomové práce uvedeným typizovaným okolnostem vylučujícím protiprávnost, a totiž nejprve krajní nouzi v kapitole třetí, a následně nutné obraně v kapitole čtvrté. Poslední obsahová kapitola zahrnuje tři případy z recentní judikatury, které jsou poměrně detailně a náležitě kriticky rozebrány.

Členění práce je zcela logické a funkční, postupováno je od obecného ke konkrétnímu. Zcela na místě je vzhledem k obsahu práce i zařazení kapitoly vztažené k roli soudních rozhodnutí, kapitola pátá s recentní judikaturou pak vhodně prakticky demonstruje (převážně) teoretické pojednání z předcházejících kapitol. V tomto směru je však vhodné dodat, že i kapitoly dominantně teoreticky zaměřené obsahují vždy i konkrétní a praktické příklady, ať už reálné či fiktivní, které umožňují čtenářům plné pochopení uváděných skutečností. K formálnímu ani systematickému členění práce nelze mít podle oponenta žádných výhrad.

Precizní je také úprava práce, když text obsahuje zcela minimální a zanedbatelný počet překlepů či jazykových nesrovnalostí. Z těchto lze snad uvést akorát občasné nesprávné psaní interpunkce zejména v dlouhých souvětích s důsledkovým vztahem mezi větami (viz např. hned druhá věta v úvodu nebo chybějící částka v prvním souvětí podkapitoly 5.1. na str. 43), občasné drobné překlepy (např. na str. 2 vynechaná mezera mezi znakem „š“ a číslem v prvním odstavci) či další drobnosti (např. na str. 3 spojení „...aby by byl stát“, nebo na str. 7 „...zbraň se ve smyslu § 32 TZ je třeba chápat...“). Několik překlepů je poté i v seznamu použité judikatury (např. čtvrtý řádek, či absence „ze dne“ a čárky na řádku sedmáctém). Jde však o nesrovnalosti, které s ohledem na celkovou kvalitu práce není třeba při hodnocení přílišně reflektovat.

Oponent v textu nezaznamenal žádné věcné nesrovnalosti, text je na vysoké odborné úrovni a je z něj patrné, že diplomant zpracování věnoval dostatečné penzum času, látku plně pochopil a současně je obdařen schopností předávat informace srozumitelným, názorným a v souhrnu přitom úsporným způsobem.

Co se týká dílčích věcných poznámek a úvah, lze plně přisvědčit názorům vedoucího práce, které jsou prezentovány v jím dříve zpracovaném posudku (např. ohledně vhodného rozboru a rozlišení omluvné a ospravedlnitelné krajní nouze na str. 12). Oponent by proto nad rámec již uvedeného snad jen opětovně vyzdvihl četné uvádění vlastních názorů na sporné problematiky provázené zdařilou věcnou argumentací (viz např. str. 11, str. 16-17, str. 21, str. 29...), demonstraci sporných či složitějších skutečností na příkladech a historické exkurzy vyskytující se napříč textem (např. str. 21). Přestože už na řádcích výše zaznělo kladného hodnocení možná až nadmíru, rád by oponent ještě vytkl před závorku podkapitulu 4.2.1 věnovanou případovým studiím ohledně zcela zjevné nepřiměřenosti. Právě v této kapitole se totiž zračí prolínání odborných informací, sporných skutečností a kritických názorů diplomanta. Nic na právě uvedeném nemění ani fakt, že oponent některé sporné otázky vidí odlišně, případně některá tvrzení (např. o závaznosti judikatury) považuje za odvážné, neboť sám i nadále spatřuje v praxi zejména její silný precedenční význam.

Autor vychází z dostatečného množství pramenů. S ohledem na úžeji profilované zaměření textu na judikaturu se jeví ještě přípustným, že v práci téměř nevychází ze zdrojů (např. monografií) zahraničních. Na některých místech však odkazuje například na trestní zákoník SRN (str. 12), a tedy zde přeshraniční rovina neabsentuje zcela. Současně autor vyšel z mnoha zdrojů tuzemské provenience, včetně historických pramenů, a dále zanalyzoval přes 60 soudních rozhodnutí. Zejména v kapitole věnované krajní nouzi je patrný značný názorový příklon diplomanta k závěrům doc. Pelce (viz např. na str. 22 formulace „*zdařile argumentuje*“, na str. 24 formulace „*brilantně pojednává*“ či na str. 26 „*trefně podotýká*“). Právě z monografie V. Pelce, a dále z publikace P. Borčevského, autor v této pasáži dominantně vychází. Současně napříč textem reflektuje také komentářovou a učebnicovou literaturu a vhodně upozorňuje na některé názorové odlišnosti (např. mezi prof. Jelínkem a prof. Šámalem). I tyto zmínky v textu svědčí o důkladné analýze zdrojů ze strany diplomanta.

3. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce:	Úvodem vytyčené cíle práce byly naplněny.
Samostatnost při zpracování práce včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství:	Oponent neshledal známky plagiátorství, čemuž odpovídá i výsledek kontroly v SIS v systému Theses.cz (5 %) a Turnitin (23 %).
Logická stavba práce:	Diplomová práce má jasnou logickou a návaznou strukturu od obecných otázek až po konkrétní pojednání s navazujícími kasuistikami.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací:	Práce se zdroji je korektní, počet pramenů je dostatečný, ocenit je třeba dlouhou řadu analyzovaných soudních rozhodnutí. Citování odpovídá předepsané citační normě, místy byly v poznámkách pod čarou zaznamenány drobné nesrovnalosti (např. absentující tečky na konci velké části poznámek pod čarou nebo nejednotné psaní jmen autorů velkými písmeny, viz poznámka pod čarou č. 76).
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu):	Autor provedl komplexní trestněprávní rozbor tématu s vhodnými přesahy do oblasti teorie práva i práva ústavního a civilního. V textu jsou uváděny kritické připomínky autora a z nich vyplývající náměty, vše je jasně, věcně a srozumitelně argumentováno. Hloubka provedené analýzy je nadstandardní.
Úprava práce (text, grafy, tabulky):	Úprava práce je na velmi vysoké úrovni. Práce neobsahuje tabulky a grafy, což je však s ohledem na její zaměření zcela pochopitelné.
Jazyková a stylistická úroveň:	Jazyková i stylistická úroveň autora je výborná, což dokládá mimo jiné i (ne zcela běžné a správné) uvádění přechodníků v textu. Autor píše čtivým a srozumitelným způsobem.

4. Doporučení/nedoporučení práce; otázky k zodpovězení při obhajobě

Celkové zhodnocení:

Předložená diplomová práce je bezesporu zdařilým zpracováním zvolené problematiky. Autor prokázal schopnost vědecké práce, provedl věcný rozbor s historickými přesahy a rozsáhlou kritickou analýzu dostupné judikatury, na což navázal vlastními argumentačně podloženými názory. Právě uvedené, ve spojení se schopností diplomanta jasně, stručně a výstižně prezentovat informace i vlastní myšlenky, činí z předloženého textu nadprůměrnou diplomovou práci.

Předložená diplomová práce kolegy Pavla Medlína tak po obsahové i po formální stránce zcela splňuje požadavky na ni kladené a je způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Práci doporučuji k ústní obhajobě.

Otázky k obhajobě:

Diplomant by se při ústní obhajobě mohl zamyslet nad tím, zda lze předpokládat určité změny v pojmání (či četnosti výskytu) institutu nutné obrany v souvislosti se **zákonem č. 90/2024 Sb., o zbraních a střelivu**, který nabude účinnosti od 1. 1. 2026 a který přinese významné změny např. v oblasti kategorizace zbraní a střeliva či v oblasti nakládání s nimi.

V souvislosti s okolnostmi vylučujícími protiprávnost by se případně ještě diplomant mohl vyjádřit k možné **trestní odpovědnosti za zranění způsobené v rámci sportu** (např. ostrý faul při fotbalovém zápase mající za následek dlouhotrvající zranění protihráče nebo úmyslné napálení tenisového míčku do hlavy protihráče/rozhodčího při returnu v rámci frustrace z dosavadního průběhu utkání).

Navržený klasifikační stupeň v případě úspěšné obhajoby:

VÝBORNĚ (1)

V Praze, dne 11. 6. 2024

Marek Dvořák